

Av dessa trycktes planscherna n:ris 1, 2 och 5 även såsom affischer, vilka av arbetarekommunerna anslogs på lämpliga platser.

Följande valmanifest utsändes i en upplaga av 1,300,000 exemplar:

Till Sverges arbetande folk!

De riksdagsmannaval, inför vilka Sverges folk står i september månad, skola bestämma riktlinjerna för den politiska och delvis även för den sociala utvecklingen i vårt land under de närmaste tre åren. Under 1921 års riksdag ha förpostfäktningar stått. De år, som stunda, skola ge de stora avgörandena.

Det är de reaktionärt färgade partierna, vilka, uppmuntrade av trettio mandatvinster vid 1920 års val, uppträtt såsom utmanande part i alla dessa förpostfäktningar. Vad vi redan sett visar med all önskvärd klarhet, vad som väntar de stora massorna av arbetare och småfolk både i stad och på landsbygd, därest icke högern och det nu med storböndernas riksförbund sammanslagna bondeförbundet vid de stundande valen med all kraft slås tillbaka.

Under 1921 räckte ej reaktionens krafter att göra större skada än att brödtullarna släppts lösa att kunna stiga dubbelt och tredubbelt och att lagen om 8-timmarsdagen blev försämrad i stället för förbättrad. Men under de närmaste åren är stor risk:

att tullfrågan i hela dess omfattning avgöres uteslutande i de besittande klassernas intresse;

att lagen om 8 timmars arbetsdag fullständigt slopas eller i grund för-
därvas;

att militärbördorna, särskilt genom på nytt ökad övningstid för de värn-
pliktiga åter komma att betunga vårt folk långt över dess bärkraft;

att lagar om strej克福bud utfärdas för lantarbetare, järnvägsmän och
även andra betydande grupper arbetare;

att genom utskyldsstreckets återinförande den allmänna rösträtten för
industriarbetarna i verkligheten åter avskaffas;

att genom våldsamt ökade indirekta skatter, de bördor staten för all-
männa behov måste pålägga medborgarna, orättvist vältras över på de små
inkomsttagarna;

att även statsmakterna tagas i tjänst för en klasspolitik, som pressar
ned löntagarnas inkomster, men samtidigt håller varuprisen uppe eller rent
av stegrar dem;

med ett ord: att den under liberal-socialistisk och socialdemokratisk
ledning lyckosamt och energiskt under trenne år förda folkliga politiken,
som redan blivit avbruten, efter valen helt omlägges av en triumferande
reaktion.

*

Ställningen är alltså den att för de arbetande massorna i vårt land
deras viktigaste livsintressen stå på spel, men också att det ligger i dessa
massors egen hand att så gå fram vid valen, att icke blott reaktionen slås
tillbaka utan även nya framsteg i deras eget intresse betryggas.

De stora och allvarliga riskerna för de breda lagren av vårt folk bero

därpå, att pågående stora utredningsarbeten komma att bli färdiga under de närmaste åren. Tull- och traktatkommittén kommer nämligen att avsluta sina arbeten, försvarsrevisionen att framlägga sina förslag, utredningen om anti-strejklagstiftningen att ge det resultat den kan; lagen om 8 timmars arbetsdag upphör automatiskt 1923 och glidtullsystemet för spannmålstullarna redan 1922. Allt detta kommer enligt sakens egen natur att utlösa strider, under vilka de besuttna klasserna komma att hänsynslöst kämpa för sina intressen och därvid trampa de arbetande massornas intressen under fötterna. Striderna komma att flamma upp med en häftighet, som utan tvivel långt kommer att överträffa vad vi på många år skadat i vårt land.

Det vore i sanning bittert, om man skulle nödgas konstatera efter slutad valkamp, att vägen ligger banad och klar för reaktionen och att denna skulle efter den politiska demokratins genombrott i vårt lands författning kunna fira triumfer, större än den förmått under den tid, då ännu penning- och könsstreck utestängde massorna av folket från rösträtt och utskyldsstrecken härjade bland deras led. Men detta kan inträffa om liksom 1920 stora skaror av socialdemokratins väljare skulle underlåta att göra sin plikt på valdagen.

*

Den svenska socialdemokratien har under sin långa kamp med alla medel sökt främja de betryckta folklagrens ekonomiska och andliga frigörelse. Detta arbete skall i samma anda som hittills med all kraft och energi fortsättas. Ständig och vaksam vakt mot alla attentat på hittills vunna rättigheter för de arbetande massorna och aldrig tröttnande kamp för nya framsteg i samma massors intressen — det är socialdemokratins lösen!

Socialdemokratien kommer därför

att motsätta sig alla tullar vilka fördyra levnadskostnaderna för det stora flertalet av befolkningen i stad och på landsbygd;

att söka förhindra militärbördornas ökning och i stället verka för att begränsa dem till ett oundgängligt minimum;

att uppbjuda hela sin styrka för att förhindra en lagstiftning, som med frångående av strävandena för ett tillfredsställande medlings- och förlikningsförfarande, skulle genom att beröva lantarbetare och andra arbetargrupper deras strejkrätt olidligt binda dem i deras kamp för bättre existensvillkor;

att med alla till buds stående medel söka genomdriva att den hittillsvarande försökslagen om 8 timmars arbetsdag, i möjligaste mån förbättrad, inskrives i vår lagstiftning såsom definitiv från och med år 1924.

*

I fråga om den svenska jorden måste en sådan ordning genomföras, som förhindrar ett samhällsskadligt godsägarvälde att från sina egendomar avlägsna jordens brukare. Allt jordjobberi måste stävjas. Lantarbetare, torpare och småarrendatorer skola dels beredas möjligheter att skaffa sig jordbrukslägenheter och dels tryggas i sin jordbesittning.

Den i sin omfattning förfärande arbetslöshet, som under nästan hela innevarande år drabbat den svenska industriarbetareklassen, måste framtvunga en alltför länge undanskjuten ordnad arbetslöshetsförsäkring, som tryggar de oförvållat och oförskyllt lidandes existens under arbetslöshetens svåra tider.

Sedan den rådfrågande folkomröstningen införts i vårt land kommer förbudsfrågan utan tvivel att hänskjutas till sådan omröstning. Därmed torde för socialdemokratins del frågan om rusdrycks- och spritförbud icke behöva vid förestående riksdagsval splittra krafterna, som måste hållas samlade i kampen om de vitala spörsmål, på vilka i detta manifest pekats.

Om väljarmassorna giva socialdemokratien det därtill nödvändiga stödet i den nu öppnade valstriden, måste självklart den politiska demokratin utbyggas genom en industriell demokrati, som bryter det kapitalistiska enväldet inom produktionen och upphöjer arbetaren från att vara en kugge i maskineriet till en ställning av delaktighet i och inflytande på den industriella verksamheten. Den kommitté, som tillsattes av den första socialdemokratiska regeringen i vårt land, kommer under stundande riksdagsperiod att framlägga förslag, vilka böra angiva vägar till samhällets ytterligare gennomsyrande av demokratins anda och ordning. Men utan ett starkt och effektivt stöd från väljaremassorna vid årets val komma de nya uppslagen att stanna på papperet och icke kunna föras ut i levande livet.

På grund av massornas dagliga erfarenheter om det nuvarande produktionsättets verkningar, kommer den stund, då inledandet av det kapitalistiska systemets avlösning blir en bjudande nödvändighet. För förberedandet av detta äro utredningsarbeten, som undersöka och anvisa vägar till och former för en helt i samhällsintressets tjänst ställd produktion, oundgängliga, om man, såsom socialdemokratien vill, skall kunna undvika onödigt svårartade slitningar och tillspetsade klasstrider. Därför måste det ses till, att socialiseringsnämnden får fortsätta sina betydelsefulla utredningsarbeten och att alla försök att resa hinder i dess väg eller att sabotera dess verksamhet med all nödig kraft tillbakavisas.

*

Vårt parti känner och erkänner sin samhörighet med den enligt socialdemokratins principer organiserade arbetarörelsen i hela världen. Dess strävanden ingå som ett led i de övriga arbetarepartiernas strävanden. Erfarenheten har visat, att Nationernas förbund i sin nuvarande gestalt icke förmår att hävda för socialdemokratien sedan gammalt självklara rättsgrundsatser i den internationella politiken. Därför äro för den svenska socialdemokratien möjligheterna till en ny helt i rättens, fredens och avrustningens tjänst stående utrikes- och militärpolitik intimt sammanhängande med tillkomsten av arbetarregimer i de stora europeiska länderna. Varje tillväxt i styrka för socialdemokratien i ett land och dess politik utgör ett stöd åt världens övriga arbetarepartier i deras kamp.

Socialdemokratien vädjar nu till alla de män och kvinnor, främst inom de arbetande klasserna själva, som äro övertygade om, att ingen lycklig samhällsutveckling är möjlig utan en höjning av de arbetandes och de betrycktas ekonomiska, sociala och kulturella standard, att stödja de strävanden, som här skisserats. Detta kan ske därigenom att de i tätare led och större styrkor än någonsin gå fram vid valen under socialdemokratins fälttecken. Våldiga massor av nya väljare, samtliga kvinnor och skaror som förut stupat på utskylds- och flyttningsstrecken, skola nu för första gången avgiva sina röster till förmån för en av de två linjer mellan vilka valet ytterst står: kapitalistiska eller den socialdemokratiska utvecklings-

linjen. Det gäller nu att se till att lejonparten av dessa nya röstberättigade massor träda in i kampen för det politiska, sociala och kulturella framsteget!

Ned med reaktionen! Fram för arbetarepartiet!

Stockholm i juli 1921.

För Sverges socialdemokratiska arbetareparti:

H. j. Branting.

Gustav Möller.

Ordförande.

Sekreterare.

Dessutom utsändes i en upplaga på 500,000 exemplar ett upprop till arbetareklassens kvinnor. Detta hade nedanstående lydelse:

Till Sverges kvinnor inom arbetareklassen!

Edra män ha under mer än en generation förberett och till slut uppnått den politiska demokratins triumf. Tack vare denna ha Sverges kvinnor erhållit lika inflytande på lagstiftningen och samhällets utveckling som männen. Vid riksdagsmannavalen i höst skola kvinnorna för första gången såsom fullmyndiga medborgare utöva sin medborgarrätt och fullgöra sin medborgarplikt.

Det är ett utomordentligt viktigt ögonblick i Sverges historia som stundar. Om och på vad sätt kvinnorna använda sin rösträtt kommer att bli avgörande för den riktning, utvecklingen i vårt land under de närmaste åren skall taga. Arbetareklassens livsintressen stå på spel vid valen.

Arbetarnas hustrur förstå kanske ännu bättre än männen själva, vad det betyder, om livsmedlen, kläderna och skodonen fördyras. Faran att så kommer att ske är hotande nära. Om högerpartiet eller bondegrupperna komma att öka sin styrka i den riksdag, som skall väljas, komma vi att gå en hänsynslös förhöjning av alla tullar till mötes och därmed inträder en automatisk fördyring av alla nödvändighetsvaror.

Den lagstiftning om 8 timmars arbetsdag, som ägt rum bland annat till skydd för arbetareklassens familjeliv, hotas med utplånande eller förstöring, om de nämnda reaktionära partierna skulle lyckas i sina strävanden att uppnå ökad makt.

De skatter, som hårdast tynga på arbetarnas små inkomster, nämligen de indirekta, skulle komma att ökas, för att de stora inkomsttagarna skulle slippa med så mycket lindrigare skatter.

En förstärkning av kapitalist- och storgodsägareväldet är överhuvudtaget för arbetareklassen och för Eder, som dela arbetareklassens lott, en fara, vilken med all makt måste avvärjas. Vi äro övertygade att de arbetareklassens kvinnor, som deltaga i valen, skola ställa sig på samma sida som männen, men förvissningen härom hindrar icke att en katastrof för arbetareklassen kan inträffa vid årets val, om kvinnorna i nämnvärd utsträckning skulle försumma att deltaga i valet. Om arbetarekvinnorna hålla sig borta från valet är detta lika värdefullt för reaktionen, som om de skulle direkt stödja densamma. I själva verket bygger reaktionen sina icke dolda förhoppningar om framgång för sina arbetarefientliga strävanden först och främst därpå att arbetareklassens kvinnor, ovana vid sina nya rättigheter och utan tillräckliga insikter om deras ofantliga betydelse, skola avhålla sig från att rösta. Det är detta som icke får ske.

Vi vädja till Eder industriarbetare- och lantarbetarekvinnor, till de självförsörjande kvinnorna och till alla deras likställda och liktänkande att

stödja en politik, som satt till sitt mål att höja de arbetande klasserna upp till en högre ekonomisk, social och kulturell nivå och att förbereda ett samhällsskick, där arbetets ära icke blott blir ett talesätt utan erkännes i anda och sanning.

Vi vädja till Eder att varenda en samfällt med männen gå fram vid valen och rösta med Arbetarepartiet.

För Sverges socialdemokratiska arbetareparti:

H. j. Branting.
Ordförande.

Gustav Möller.
Sekreterare.

Ett särskilt flygblad för lantarbetarna ut-sändes även på partiets bekostnad i 500,000 exemplar.

Från Tidens förlag utgavs "Vad gäller valstriden?" — en översiktlig framställning av de största och viktigaste stridsfrågorna vid valen. Detta arbete, som sammanstälts av Gustav Möller, tillställdes på partiets bekostnad de socialdemokratiska valledarna i de flesta av landets valdistrikt. Inalles distribuerades för detta ändamål en upplaga å 4,334 exemplar. Denna åtgärd var ett resultat av valledarekonferensens och partistyrelsens beslut att utgiva en handledning för partiets organisatörer och agitatorer under valkampanjen. Tidens förlag utgav dessutom även följande valbroschyrer: "Brödfördyringen 1921" och "Industritullarna och handelsbalansen" av Fabian Månsson, "Sparsamhet med statens medel" och "Den borgerliga skattepolitiken" av Per Edvin Sköld, samt "Lantarbetarna och jorden" av Emil Olovson.

1921 års väljarekår omfattade 3,222,917 personer, 1,532,183 män och 1,690,734 kvinnor. Av dessa voro 2,212,295 bosatta på landsbygden, och 1,010,622 i städerna. Detta innebär för hela riket en ökning från år 1920 av 2,029,995 personer eller 170.2 %. Största delen av ökningen orsakas av kvinnorösträttens införande. Kvinnorna utgjorde 52.5 % av samtliga i 1921 års röstlängder såsom röstberättigade upptagna. Männen voro 339,261 eller 28.4 % flera än 1920.

Antalet röstberättigade i procent av folkmängden utgjorde för hela riket 54.3 % mot 20.4 % vid valen 1920. Antalet röstberättigade pr representant uppgick för hela landet till 14,013 mot 5,187 vid närmast föregående val.

Synnerligen intressant är att studera de olika yrkesgruppernas ställning inom väljarekåren samt valdeltagandet inom var och en av dessa yrkesgrupper. Nedanstående tabell belyser dessa förhållanden. Beträffande uppdelningen på sociala huvudgrupper följes här den officiella statistiken: